

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi asevelvollisuuslakia ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettua lakia.

Tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin niin, että asevelvollisen terveystarkastuksesta huolehtivat terveydenhuollon toimijat voisivat saada asevelvollista koskevia tietoja suoraan toisilta terveydenhuollon toimijoilta. Lisäksi säädettäisiin ajokorttia ja ajolupaa koskevien tietojen saamisesta ja luovuttamisesta asevelvollisrekisterin ja ajoneuvoliikennerekisterin välillä.

Asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kahden valtion kansalainen ei voisi vedota asepalveluksen vapauttamisperusteeseen enää sen jälkeen, kun asianomainen on aloittanut varusmiespalveluksen. Ulkomailta palvelukseen tullessa tehtyä matkaa ei korvattaisi ilman erityisen painavia

syitä, jos matka on alkanut aikaisemmin kuin neljä viikkoa ennen palveluksen alkamista tai se tehdään yli neljä viikkoa kotiutumispäivän jälkeen.

Oikaisuvaatimusmenettelyä koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin menettelyn kohteena olevan päätöksen ja käsittelevän viranomaisen osalta. Lisäksi säädettäisiin oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta täytäntöönpanoon.

Muutoksenhakua koskevaa sääntelyä täydennettäisiin niin, että myös joukko-osaston päätöksestä haetaan muutosta kutsunta-asiain keskuslautakunnalta.

Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutoksenhakua koskeva muutos.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan syksyllä 2009.

SISÄLLYS

| | |
|---|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ..... | 1 |
| SISÄLLYS..... | 2 |
| YLEISPERUSTELUT..... | 3 |
| 1 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI..... | 3 |
| 2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET..... | 4 |
| 3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET..... | 4 |
| 3.1 Taloudelliset vaikutukset..... | 4 |
| 3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan..... | 5 |
| 4 ASIAN VALMISTELU..... | 5 |
| 4.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto..... | 5 |
| 4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen..... | 5 |
| 5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ..... | 5 |
| YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT..... | 7 |
| 1 Lakiehdotusten perustelut..... | 7 |
| 1.1 Asevelvollisuuslaki..... | 7 |
| 1.2 Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta..... | 10 |
| 2 Voimaantulo..... | 10 |
| 3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys..... | 10 |
| LAKIEHDOTUKSET..... | 12 |
| 1. Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta..... | 12 |
| 2. Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta..... | 16 |
| LIITE..... | 17 |
| RINNAKKAISTEKSTIT..... | 17 |
| 1. Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta..... | 17 |
| 2. Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta..... | 24 |

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

Asevelvollisuuslaki (1438/2007) tuli voimaan vuoden 2008 alusta. Kyseessä oli vuodelta 1950 olleen asevelvollisuuslain korvanut kokonaisuudistus.

Asevelvollisuuslakiuudistusta valmisteltiin perusteellisesti ja laki on toiminut käytännössä hyvin. Pieniä tarkistustarpeita on runsaan vuoden aikana kuitenkin tullut esille lain toimeenpanon seurannan yhteydessä.

Viranomaisten välinen tietojen vaihtoa koskeva nykyinen sääntely on varsin seikka-peräinen ja se on pyritty aikanaan laatimaan niin, että sääntely kattaa kaikki ajateltavissa olevat perustellut tiedontarpeet. Tiedon vaihtoa koskevia kysymyksiä on kuitenkin tullut esille muun muassa kouluampumatapausten jälkeen. Väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi poliisi on selvittänyt ampuma-aseluvan myöntämiskäytäntöjä ja lupaharkintaan liittyviä tiedontarpeita. Poliisin näkemyksen mukaan myös asevelvollisrekisterissä on sellaista tietoa esimerkiksi varusmiespalveluksen keskeyttämisestä, jolla voisi olla merkitystä harkittaessa ampuma-aseluvan myöntämistä ja voimassa oloa.

Viranomaisten välistä tiedonvaihtoa selvittäessä on todettu, että menettelyjä voidaan tehostaa jo nykyisenkin sääntelyn pohjalta. Se ei kuitenkaan yksin riitä, vaan sääntely kaipaa tarkistamista.

Väkivaltaisen käyttäytymisen ennakoimista ja ennalta ehkäisemistä selvittäessä myös terveys- ja mielenterveystiedoilla on nähty olevan merkitystä. Tiedot ovat oleellisia myös määritettäessä asevelvollisen palveluskelpoisuutta, johon yhtenä osana kuuluu se, että henkilö ei ole vaaraksi omalle eikä muiden turvallisuudelle.

Asevelvolliset osallistuvat terveystarkastukseen ennen kutsuntaa, kutsunnassa sekä palveluksen aikana. Asevelvollisuuslaissa säädetään sotilasviranomaisen oikeudesta saada asevelvollisen terveydentilaa koskevia tietoja varsin kattavasti. Tietoja on oikeus saada terveydenhuollon ja mielen-terveydenhuollon toimijoilta. Nykyinen sääntely ei kuitenkaan mahdollista sitä, että esimerkiksi asevelvollisen tarkastava terveys-

keskuslääkäri saisi asevelvollista koskevia palveluskelpoisuuden arvioimiseksi tarpeellisia tietoja suoraan mielenterveystoimistolta. Tiedot täytyy kierrättää sotilasviranomaisen kautta. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden välinen tiedonvaihto olisi joustavampaa ja myös asevelvollisen itsensä sekä puolustusvoimien kannalta toivottava menettely. Asiasta tulisi säätää laissa.

Asevelvollisuuslaissa ei ole säännöksiä ajokorttia ja ajolupaa koskevien tietojen saamisesta ja luovuttamisesta asevelvollisrekisterin ja ajoneuvoliikennerekisterin välillä. Selvytyden vuoksi sääntely, joka nyt on ajoneuvoliikennerekisteristä annettussa laissa (541/2003) tulisi sisällyttää myös asevelvollisrekisteriä koskeviin säännöksiin.

Asevelvollisuuslain mukaan henkilö, jolla on kahden valtion kansalaisuus ja jonka tosiasialliset henkilökohtaiset siteet ovat muualle kuin Suomeen, voidaan jättää kutsumatta kutsuntaan ja määräämättä palvelukseen tai vapauttaa palveluksesta hakemuksen perusteella. Lisäksi asevelvollinen voidaan vapauttaa varusmiespalveluksesta toisessa valtiossa suoritetun palveluksen perusteella. Käytännössä on herättänyt epäätietoisuutta, voiko henkilö, joka on myös toisen valtion kansalainen ja siitä huolimatta tulee suorittamaan varusmiespalvelusta, vedota vapautusperusteeseen vielä palveluksessa ollessaan. Selvytyden vuoksi asiasta tulisi säätää laissa.

Asevelvollisuuslain 103 §:n mukaan matkustamiskustannukset korvataan muun muassa tultaessa varusmiespalvelukseen tai kun asianomainen kotiutuu palveluksesta. Kustannukset korvataan myös tultaessa palvelukseen ulkomailta, jossa asevelvollinen asuu vakinaisesti. Käytännössä epäätietoisuutta on aiheuttanut se, kuinka aikaisin ennen palveluksen alkamista tehty matka tulisi korvata. Selvytyden vuoksi asiasta tulisi säätää laissa.

Muutoksenhakuviranomainen asevelvollisuutta koskevissa asioissa on kutsunta-asiain keskuslautakunta. Asevelvollisuusasioissa tehtyihin päätöksiin ei haeta muutosta hallinto-oikeudelta. Tarkoituksena on, että joukko-osaston päätöksistä tehdään oikaisuvaatimus aluetoimistolle, jonka ratkaisuun haetaan muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskus-

lautakuntaan. Tästä huolimatta hallinto-oikeuksiin on vuonna 2008 tehty valituksia eräistä joukko-osaston päätöksistä. Tämä johtuu siitä, että joukko-osaston päätösten osalta asevelvollisuuslain muutoksenhakua koskeva sääntely jäi puutteelliseksi.

Asevelvollisuuslain eduskuntakäsittelyn aikana hallituksen esitykseen sisällyntä ehdotusta valituskieltoa koskevaksi 112 §:ksi muutettiin niin, että valituskiellon piiristä poistettiin varusmiehen koulutuksen keskeyttämistä (40 §) ja palveluksen keskeyttämistä (60 §) koskevat päätökset sekä lisäksi isyysvapaan ajankohtaa (44 §) koskeva joukko-osaston päätös. Kyseiset asiat poistuivat ehdotetun valituskiellon piiristä, mutta ne jäivät lisäämättä 109 §:ään, jossa säädetään muun muassa niistä joukko-osaston päätöksistä, joista saa tehdä oikaisuvaatimuksen.

Lain 110 §:n mukaan päätökseen, johon saa hakea oikaisua, ei saa hakea suoraan muutosta valittamalla. Valittaa saa vasta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Lain 110 §:ssä luetellaan viranomaiset, joiden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan. Luetteloon ei sisälly joukko-osastoa, mistä on aiheutunut se, että joukko-osaston päätöksiin on haettu muutosta hallinto-oikeudesta. Joukko-osastoa ei mainita myöskään 113 §:ssä, jossa säädetään valituskirjelmän toimittamisesta viranomaiselle. Lakia tulisi näiltä osin täsmentää.

Asevelvollisuuslain 111 §:n mukaan palvelukseen määräämistä koskeva päätös pannaan täytäntöön valituksesta ja oikaisuvaatimuksesta huolimatta. Palvelukseen määräämiseen voidaan rinnastaa koulutuksen keskeyttäminen ja palveluksen keskeyttäminen eli myös niitä koskevat päätökset tulisi voida panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Voimassa olevasta laista asiaa koskeva sääntely kuitenkin puuttuu.

Oikaisuvaatimus tehdään aluetoimistolle. Käytännössä on aiheuttanut epätietoisuutta onko oikea viranomainen asevelvollisen kotipaikan vai palveluspaikan mukaan määräytyvä aluetoimisto. Aluetoimiston toimivalta määräytyy asevelvollisen kotipaikan mukaan. Lain 109 § kaipa tältä osin täsmentämistä.

Hallinto-oikeuksiin on tehty joitain valituksia myös joukko-osaston komentajan päätök-

sistä, jotka on tehty naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain nojalla. Naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin tulisi tehdä tarkistukset, jotta muutoksenhakutie olisi sama kuin asevelvollisuuslain mukaan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on parantaa edelleen asevelvollisuuslain toimivuutta ja ehkäistä esiin tulleita tulkintaepäselvyyksiä.

Viranomaisten välistä tietojen vaihtoa koskevaa sääntelyä kehitetään vastaamaan yhteiskunnassa esiin tulleita tarpeita. Laissa säädettäisiin ajokorttia ja ajolupaa koskevien tietojen saamisesta ja luovuttamisesta asevelvollisrekisterin ja ajoneuvoliikennerekisterin välillä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja mielenterveyden toimijoiden keskinäinen konsultointi asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvioimisen kannalta välttämättömien tietojen saamiseksi mahdollistetaan.

Oikaisuvaatimusmenettelyä ja muutoksenhakua koskevia sääntelyjä täydennetään niin, että valitusviranomaisena on kaikissa tapauksissa kutsunta-asiain keskuslautakunta.

Kansalaisen oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva sääntely täsmentyy ulkomailta varusmiespalvelukseen tulevan osalta. Asepalveluksen vapaaehtoisuuteen vetoaminen kahden valtion kansalaisuuden perusteella täsmentyisi niin, että vapautusperusteeseen ei voisi vedota enää sen jälkeen, kun asianomainen on aloittanut palveluksen tietoisena vapauttamismahdollisuudesta. Matkustamiskustannusten korvattavuuden edellytyksistä ulkomailta palvelukseen tullessa säädettäisiin laissa yksiselitteisesti.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole sanottavia taloudellisia vaikutuksia.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen johdosta viranomaisten väliset toimivaltasuhteet muuttuvat niin, että valituksia asevelvollisuutta koskevissa asioissa ei enää tehtäisi hallinto-oikeuksiin, vaan säännönmukaisesti kutsunta-asiain keskuslautakuntaan. Muutoksen vaikutus on vähäinen, koska hallinto-oikeuksiin on vuoden 2008 alun jälkeen tehty vain muutamia asevelvollisuutta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevia valituksia.

Aluetoimistojen osalta ehdotus selkeyttää niiden alueellista toimivaltaa. Sama koskee toimivaltasäännöksiä asevelvollisen näkökulmasta.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Puolustusministeriö asetti 31.10.2008 hankkeen, jonka tehtävänä oli selvittää, miten asevelvollisuuslain täytäntöönpano on käynnistynyt ja onko täytäntöönpanossa ilmennyt seikkoja, jotka edellyttäisivät lainmuutoksia.

Asevelvollisuuslain, puolustusvoimista annetun lain (551/2007) ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) täytäntöönpanoon ja toimivuuteen liittyvistä kysymyksistä järjestettiin 7.11.2008 yhteinen kuulemistilaisuus sidosryhmille.

Puolustusministeriö pyysi lisäksi kirjallista lausuntoa asevelvollisuuslain ja sen nojalla annettujen asetusten täytäntöönpanosta ja toimivuudesta keskeisiltä viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä. Lausunnonantajia pyydettiin ottamaan kantaa lain ja sen nojalla annettujen asetusten käytännön vaikutuksiin ja esittämään säädöksiin mahdollisia muutos-ehdotuksia. Lausunnon antoi 32 tahoja 57:stä lausuntopyyntöön saajasta. Lausunnoista laadittiin yhteenveto, joka on ollut nähtävänä puolustusministeriön verkkosivulla.

Hallituksen esitys on valmistelu kuulemistilaisuudessa ja lausuntokierroksella saadun palautteen pohjalta.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: oikeuskanslerinvirasto, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö, rajavartiolaitoksen esikunta, pääesikunta, kutsunta-asiain keskuslautakunta, Ajoneuvohallintokeskus, Kansaneläkelaitos, Lapinjärven koulutuskeskus Siviilipalveluskeskus, maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS, tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE, Tietosuojavaltuutetun toimisto, turvallisuus- ja puolustusasiain komitean sihteeristö, Maahanmuuttovirasto, Helsingin hovioikeus, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Väestörekisterikeskus, AKAVA ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Kuntaliitto r.y. – Finlands Kommunförbund r.f., Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto ry, Päälystöliitto ry, Sotilasammattiliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Upseeriliitto ry, Amnesty International Suomen osasto r.y., Aseistakieltäytyjäliitto, Kadettikunta ry, Maanpuolustuksen Tuki ry, Maanpuolustuskoulutusyhdistys, Maanpuolustuskiltojen Liitto ry, Maanpuolustusnaisten Liitto ry, Naisten Valmiusliitto ry, Reserviläisliitto ry, Reserviläisurheiluliitto ry, Sininen Reservi ry, Sotilaskotiliitto - Soldat-hemsförbundet ry, Suomen Rauhanliitto – YK-yhdistys ry, Suomen Rauhanpuolustajat ry, Suomen Rauhanturvaajaliitto ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry, Varusmiesliitto ry sekä Suomen Punainen Risti.

Esityksestä saatiin lausunto kaikkiaan 35 taholta. Esitettyjä muutoksia pidettiin yleisesti tarpeellisina ja perusteltuina. Lausuntoihin sisältyneet muutosesitykset on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon. Lausunnoista laadittiin yhteenveto, joka on nähtävänä puolustusministeriön verkkosivulla.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltäväksi on tarkoitettu antaa sisäasiainministeriössä valmisteltu esitys

ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Kokonaisuuteen kuuluu myös ehdotus asevelvollisuuslain 97 §:n 1 momentin 4 kohdan muuttamisesta niin, että poliisille voitaisiin antaa asevelvollista koskevia tietoja aseluvanhakijan ja -haltijan sopivuuden arvioimiseksi. Poliisille voitaisiin antaa asevelvollisrekisteristä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä ampuma-aselaissa (1/1998) tarkoitettujen aseluvanhakijan ja -haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haattavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten.

Eduskunnan käsiteltäväksi on tarkoitettu antaa myös hallituksen esitys laiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä

ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitykseen, joka on valmisteltu oikeusministeriössä, sisältyy myös laki asevelvollisuuslain 96 §:n muuttamisesta (laki 33). Tietojen saantia viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä koskevan 96 §:n 1 momentin 6 ja 11 kohtaa tarkistettaisiin sen vuoksi, että oikeushallinnon tietojärjestelmästä säädettäisiin nykyistä tarkemmin oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annettavassa laissa.

Koska mainittuja säännöksiä koskevia muutosehdotuksia sisältyy myös tähän esitykseen, tulisi säännösten yhteensopivuus varmistaa vielä eduskuntakäsittelyn aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Asevelvollisuuslaki

33 §. *Kertausharjoitusta koskevan määräyksen peruuttaminen.* Pykälään lisättäisiin kertausharjoitukseen osallistumista koskevan määräyksen peruuttamisen perusteena myös se, että määräyksen antamisen jälkeen on tullut ilmi seikkoja, jotka osoittavat, että henkilö on vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle.

Turvallisuusseikkojen ottamisesta huomiioon palveluskelpoisuutta arvioitaessa säädetään asevelvollisuuslain 9 §:ssä. Ehdotettu sääntely selkiinnyttää menettelyä. Pykälä on jaettu selvyyden vuoksi kohtiin. Ehdotettu uusi sääntely on kohdassa 2. Kohdat 1 ja 3 vastaavat asiasisällöltään nykyistä sääntelyä.

60 §. *Palveluksen keskeyttäminen.* Pykälään lisättäisiin sääntely kertausharjoituksen johtajan oikeudesta tehdä päätös asevelvollisen palveluksen keskeyttämisestä.

Voimassa olevaan pykälään sisältyy sääntely niistä perusteista, joilla asevelvollisen palvelus voidaan keskeyttää. Perusteena voi 1 momentin 2 kohdan mukaan olla se, että asevelvollinen on epäiltynä rikoksesta tai käyttäytyy sellaisella tavalla, että on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen voi vakavasti vaarantaa muiden palvelusturvallisuuden. Momentin 3 kohdan mukaan palvelus voidaan keskeyttää, jos asevelvollinen on pitkän aikaa kykenemätön suorittamaan palvelusta. Toimivaltainen viranomainen on joukko-osaston komentaja.

Kertausharjoituksen osalta nimenomaista sääntelyä ei ole, vaikka palveluksen keskeyttäminen myös kertausharjoituksessa tapahtuu samoilla perusteilla. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin, että myös kertausharjoituksen johtaja voi tehdä päätöksen palveluksen keskeyttämisestä pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa mainitulla perusteella. Ehdotettu sääntely selkiinnyttäisi menettelyä.

77 §. *Vapauttamisperusteeseen vetoaminen.* Pykälän nykyinen otsikko Kansainvälisen sopimuksen soveltaminen muutettaisiin muotoon vapauttamisperusteeseen vetoaminen, jolloin otsikko vastaa paremmin pykälän ehdotettua sisältöä. Pykälään lisättäisiin sääntely siitä, että vapauttamisperusteeseen olisi vedottava ennen palveluksen aloittamista. Selventävä sääntely on tarpeen käytännössä esiintyneiden tulkintaongelmien poistamiseksi.

Asevelvollisuuslain 7 luvussa säädetään useamman valtion kansalaisen asevelvollisuudesta. Jos asevelvollisuus on suoritettu muussa valtiossa, sitä ei tarvitse suorittaa enää Suomessa. Jos henkilö taas on asunut pitkään ulkomailla ja hänen henkilökohtaiset siteensä ovat muualle kuin Suomeen, asianomainen jätetään kutsumatta palvelukseen joko suoraan lain nojalla tai hän voi itse hakea vapautusta.

Käytännössä on herättänyt epätietoisuutta, voiko henkilö, joka on myös toisen valtion kansalainen ja siitä huolimatta tulee suorittamaan varusmiespalvelusta, vedota vapautusperusteeseen vielä palveluksessa ollessaan. Selvyyden vuoksi pykälään lisättäisiin sääntely, jonka mukaan vapautusperusteeseen ei voisi vedota enää sen jälkeen, kun asianomainen on aloittanut palveluksen tietoisena vapauttamismahdollisuudesta. Palveluksen aloittamisen Suomen puolustusvoimissa osoittaa sellaisten siteiden olemassaoloa Suomeen, että vapauttaminen ei enää olisi perusteltua.

Palvelukseen tulon ulkomailta liittyy huomattavia käytännön elämään vaikuttavia muutoksia, joten tähän liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien tulisi olla täsmällisesti säädetty. Esitys selkiinnyttäisi tilannetta kansalaisen oikeuksien ja velvollisuuksien osalta.

96 §. *Tietojen saanti viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä.* Pykälään lisättäisiin sääntely terveydenhuollon toimijoiden keskinäisestä tiedonvaihdosta asevelvollisen terveydentilan selvittämisen yhteydessä.

Sotilasviranomaiselle tulisi oikeus saada tietoja myös ajoneuvoliikennerekisteristä.

Voimassa oleva pykälä koskee sotilasviranomaisen oikeutta saada asevelvollista koskevia välttämättömiä tietoja muilta viranomaisilta, yhteisöiltä ja yksittäisiltä henkilöiltä. Tietoja tarvitaan asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvioimiseksi, mutta myös jotta palvelus ja koulutus voidaan järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Tietoja tarvitaan myös poikkeusolojen aikaiseen tehtävään sijoittamista varten. Tietojen saaminen palvelee sekä asevelvollisen että puolustusvoimien etua.

Pykälän 1 momentin 2–3 kohdan mukaan sotilasviranomaisen saa tietoja terveydenhuollon ja mielenterveydenhuollon toimijoilta. Esimerkiksi kutsuntaa varten puolustusvoimat tiedustelee mainituilta tahoilta asevelvollisia tietoja, joita tarvitaan päätöksenteon perusteeksi arvioitaessa asevelvollisen palveluskelpoisuutta. On tärkeää, että sotilasviranomaiset saavat tietoja suoraan näiltä tahoilta. Tietoja tarvitaan kutsuntavaiheen lisäksi myös palveluksen aikana ja myöhemmin asianomaisen kuuluessa reserviin. Asevelvollisuus jatkuu 60 ikävuoteen asti.

Asevelvollisrekisterin tietojen saantia koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan terveydenhuollon toimijat, joiden tehtävänä on asevelvollisen terveydentilan tarkastaminen palveluskelpoisuuden arviointia varten, voisivat saada asevelvollisen terveydentilaa koskevia tarpeellisia tietoja suoraan muilta terveydenhuollon toimijoilta ja mielenterveystyötä tekevilta tahoilta. Voimassa olevan sääntelyn mukaan tiedot täytyy kierrättää sotilasviranomaisen kautta. Mahdollisuus terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskinäiseen konsultointiin näyttäisi tarkoituksenmukaiselta niin asevelvollisen, terveydenhuollon ammattihenkilön kuin puolustusvoimienkin kannalta.

Pykälän 1 momentin 13 kohdan lakiviittaus päivitetään.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 14 kohta, jonka mukaan sotilasviranomaisen saisi ajokorttiasioiden käsittelyä varten tietoja Ajoneuvohallintokeskukselta ajoneuvoliikennerekisteristä. Puolustusvoimat saa kyseisiä tietoja jo nyt ajoneuvoliikennerekisteristä

annetun lain 17 §:n mukaan, joten ehdotettu sääntely täydentää nykyistä sääntelyä.

97 §. Tietojen luovuttaminen. Tietojen luovuttamista koskevaan säännökseen lisättäisiin oikeus antaa asevelvollisrekisteristä tietoja puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluvista myös Ajoneuvohallintokeskukselle.

Pykälän 1 momentin 13 kohdan mukaan sotilasviranomaisen saisi luovuttaa tietoja puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluvista Ajoneuvohallintokeskukselle sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Sääntely täydentää ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa olevaa sääntelyä. Viimeksi mainitun lain 11 §:n mukaan Ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus saada puolustusvoimilta tiedot puolustusvoimien ajokorteista. Asevelvollisuuslain voimassa olevan 97 §:n 3 momentin mukaan tiedot voidaan antaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa.

Momenttiin lisättäisiin uusi 14 kohta, joka vastaa nykyistä 13 kohtaa viittauksen osalta päivitettyinä.

103 §. Matkustamiskustannusten korvaaminen. Matkustamiskustannusten korvaamista koskevaa pykälää täsmennettäisiin korvattavuuden ehtojen osalta, kun palvelukseen tullaan ulkomailta.

Ehdotettu muutos tehtäisiin nykyiseen 4 momenttiin, joka selvyiden vuoksi samalla jaettaisiin 4–6 momentiksi.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetulla muutoksella on liittymäkohta myös 77 §:ään, jonka mukaan vapaaehtoisuuteen ei voisi vedota enää palveluksen aloittamisen jälkeen. Tämä panisi myös palvelukseen tulijan harkitsemaan motiivejaan tarkoin. Tarkoituksena on estää keinottelu matkustamiskustannusten korvauksella silloin, kun asianomaiselle ei ole tarkoitustakaan aloittaa palvelusta. Tämän vuoksi säädettäisiin, että matkustamiskustannukset korvataan vain siinä tapauksessa, että henkilö tosiasiallisesti aloittaa palveluksen.

Käytännössä epätietoisuutta on aiheuttanut se, kuinka aikaisin ennen palveluksen alkamista tehty matka tulisi korvata. Nykyisen käytännön mukaan matkustamiskustannuksista voi saada korvauksen suoraan esimerkiksi Suomen lähetystöstä, jos matka tehdään aikaisintaan kolme viikkoa ennen palveluk-

sen alkamista. Jos matkalle on tarpeen lähteä aikaisemmin, kustannusten korvaamisesta tulee hankkia aluetoimiston kanta. Aikaisemmin kuin kolme viikkoa ennen palvelusta alkanut matka voidaan korvata esimerkiksi silloin, kun asevelvollisella on perusteltu tarve tulla Suomeen jo aiemmin esimerkiksi asunon järjestämiseksi.

Pykälään lisättäisiin sääntely, jonka mukaan matkustamiskustannukset korvataan suoraan silloin, kun matka on alkanut aikaisintaan neljä viikkoa ennen palveluksen alkua. Vastaavasti palveluksen jälkeen matka tulisi tehdä neljän viikon kuluessa palveluksen päättymisen jälkeen, jotta se voitaisiin korvata valtion varoista. Erityisen painavista syistä matkustamiskustannukset voitaisiin korvata joukko-osaston päätöksellä, vaikka matka tehtäisiin ehdotetuista aikamääristä poiketen. Syy voisi olla esimerkiksi asuntoasioiden hoitaminen.

Pykälän 1–4 ja 6 momentti vastaavat nykyistä sääntelyä.

109 §. Oikaisuvaatimus. Oikaisumenettelyn käyttöalaa laajennettaisiin ja toimivaltaisesta viranomaisesta säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin.

Kuten yleisperusteluissa todetaan, muutoksenhakusäännöksiin ehdotettavat tarkistukset johtuvat pääosin nykyiseen sääntelyyn epähuomiossa jääneistä puutteista.

Niihin päätöksiin, joista saa tehdä oikaisuvaatimuksen aluetoimistolle, lisättäisiin myös joukko-osaston päätös koulutuksen keskeyttämisestä (40 §), palveluksen keskeyttämisestä (60 §), huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämisestä (65 §) ja isyysvapaan ajankohdasta (44 §). Siten oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen myös näissä asioissa haettaisiin muutosta valittamalla kutsunta-asiaain keskuslautakunnalta, eikä enää hallinto-oikeudelta, kuten on tapahtunut.

Aluetoimisto, jolle oikaisuvaatimus tehdään, ilmaistaisiin 2 momentissa nykyistä täsmällisemmin. Toimivalta määräytyisi asevelvollisen asuinpaikan mukaan.

110 §. Valitus oikaisuasiassa ja muussa asevelvollisuutta koskevassa asiassa. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin terminologinen muutos ja pykälän tarkoitusta selventävä lisäys. Pykälän 2 momenttiin niiden viran-

omaisten luetteloon, joiden päätökseen haetaan muutosta kutsunta-asiaain keskuslautakunnalta, lisättäisiin joukko-osasto. Valitus-tie olisi siten kaikissa asioissa samanlainen.

111 §. Valituksen ja oikaisuvaatimuksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon. Pykälään lisättäisiin koulutuksen keskeyttäminen, palveluksen keskeyttäminen ja huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määrääminen. Kyseiset päätökset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne on tarpeen panna täytäntöön siitä huolimatta, että päätöksestä tehdään oikaisuvaatimus tai siihen haetaan muutosta valittamalla. Nykyinen säännös koskee ainoastaan palvelukseen määräämistä.

Varusmiehen koulutus ja palvelus voidaan keskeyttää asevelvollisuuslaissa säädetyillä perusteilla. Koulutus voidaan keskeyttää 40 §:n mukaan, jos asianomainen on estynyt osallistumasta koulutukseen niin pitkän ajan, etteivät koulutustavoitteet toteudu tai hän ei kykene suoriutumaan suunnitellusta koulutuksesta tai hän on syyllistynyt rikokseen tai käyttäytynyt tavalla, joka osoittaa sopimatomuutta tehtävään, johon koulutus tähtää.

Asevelvollisuuslain 60 §:n mukaan palvelus voidaan keskeyttää, jos koulutus on keskeytetty 40 §:n nojalla ja varusmies on kykenemätön myös muuhun palvelukseen pitkähkön ajan, asevelvollinen ei ole palveluskelpoinen pitkään aikaan tai hän on epäiltynä rikoksesta tai käyttäytyy sellaisella tavalla, että on perusteltua aihetta epäillä hänen voivan vakavasti vaarantaa muiden palvelusturvallisuutta. Koulutuksen ja palveluksen keskeyttämisen perusteet osoittavat, ettei koulutuksen tai palveluksen jatkamiselle ole edellytyksiä. Päätökset on pantava täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Asevelvollisuuslain 65 §:n 2 momentin mukaan palveluksessa oleva asevelvollinen voidaan määrätä huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen myös ilman suostumustaan, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hän on huumausaineen vaikutuksen alaisena palveluksessa tai että hän on riippuvainen huumeista. Asian luonteesta johtuen määräys on pantava täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

113 §. Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle. Säännökseen, joka koskee viranomaisen toimenpiteitä valituskirjelmää

edelleen lähetettäessä, lisättäisiin joukko-osasto, koska myös joukko-osaston päätöksistä valitettaisiin esityksen mukaan kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

125 §. Poliisin antama virka-apu. Pykälän nykyinen otsikko Tarkastukseen ja palvelukseen tuominen muutettaisiin muotoon poliisin antama virka-apu, jolloin se vastaa paremmin pykälän ehdotettua sisältöä.

Pykälää tarkistetaan niin, että poliisi voisi antaa asevelvolliselle myös määräyksen ilmoittautua aluetoimistossa. Voimassa oleva säännös koskee ainoastaan asevelvollisen noutamista.

126 §. Tiedoksianto ulkomailla asuvalle ja muu tiedonkulku. Pykälän 1 momentissa olevaa ulkoasiainhallinnon nimikkeistöä muutetaan vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentin mukaan ulkoasiainhallinnon viranomaisen toimittaisi asevelvollista koskevan asiakirjan tai ilmoituksen pääesikunnan sijasta maavoimien esikunnalle, jolle kyseiset tehtävät nykyisin kuuluvat.

Pykälään sisältyy tavanomainen voimaantulosäännös.

1.2 Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

2 §. Pykälää tarkistettaisiin muuttamalla sotilaslääni aluetoimistoksi, jolloin säännös vastaa puolustusvoimien nykyistä organisaatiota.

Hakemusmenettelystä ja palvelukseen määräämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

4 §. Sääntelyä muutoksenhausta täsmennettäisiin vastaamaan asevelvollisuuslain asianomaisia säännöksiä.

Nykyinen säännös koskee vapaaehtoiseen asepalvelukseen määräyksen saaneen tai asepalvelusta suorittavan naisen oikeutta ilmoittaa, ettei hän aloita palvelusta tai että hän lopettaa jo aloitetun palveluksen, mikä on mahdollista 45 päivän aikana. Myös joukko-osaston komentaja voi päättää naisen palveluksen 45 päivän aikana vamman, sairauden, ilmeisen sopimattomuudet tai muun vastavan syyn perusteella.

Vapaaehtoiseen asepalvelukseen sovelletaan muutoin, mitä asevelvollisuuslaissa säädetään. Uuden asevelvollisuuslain myötä

otettiin käyttöön oikaisuvaatimusmenettely. Sitä on tarkoituksenmukaista soveltaa myös päätökseen, jolla vapaaehtoiseen asepalvelukseen annettu määräys on peruutettu. Pykälän 4 momentin mukaan pykälässä tarkoitettuun päätökseen vaadittaisiin oikaisua asevelvollisuuslain 109 §:n mukaisesti. Oikaisuasiassa annettuun päätökseen saisi haakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan.

Pykälän 1–3 momentit vastaavat nykyistä sääntelyä lukuun ottamatta 2 momentin terminologista tarkistusta, jossa sotilaslääni on muutettu aluetoimistoksi.

2 Voimaantulo

Ehdotetut lait ehdotetaan tulemaan voimaan syksyllä 2009.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotuksella on liittymäkohta perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Henkilötietojen suojasta säädetään lainkohdan mukaan tarkemmin lailla. Sääntelyn yksityiskohtaiset edellytykset ovat lainsäätäjän harkinnassa (PeVM 25/1994 vp).

Henkilötietojen käsittelystä on säädettävä lailla. Yleinen henkilötietojen suoja koskeva laki on henkilötietolaki (523/1999). Jos on tarvetta poiketa henkilötietolain säännöksistä, asiasta on säädettävä lain tasolla.

Asevelvollisrekisterin tietojen julkisuus määräytyy viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan (621/1999). Keskeiset perusteet, jotka rajoittavat tiedonsaantia asevelvollisrekisteristä, ovat yksilön suojaaminen ja maanpuolustuksen etu.

Asevelvollisuuteen kuuluva palvelus edellyttää, että asevelvollinen suoriutuu palveluksesta ja ettei palvelus aiheita vaaraa enempää hänelle itselleen kuin palvelustovereillekaan. Palveluskelpoisuuden määrittäminen edellyttää varsin monenlaisia tietoja asevelvollisesta. Niihin voi kuulua myös arkaluonteisia tietoja, joita puolustusvoimilla on nykyisen lain nojalla oikeus saada terveydenhuollon ammattihenkilöiltä sekä myös mielenterveyden toimijoilta. Ehdotettu sään-

tely, jonka mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöt voisivat saada tietoja suoraan toisiltaan silloin, kun kysymys on asevelvollisen palveluskelpoisuuden määrittämiseksi tehtävästä terveystarkastuksesta, parantaisi tiedonkulkua. Ehdotus olisi myös asevelvollisen edun mukainen. Oikea-aikainen ja asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvioimisen kannalta tarpeellinen ja oleellinen tieto voisi välittyä suoraan terveydenhuollon ammattihenkilöltä toiselle ilman, että tieto aina kiertää sotilasviranomaisen kautta.

Ehdotettu säännös on asevelvollisrekisterin käyttötarkoituksen mukainen. Säännös on yksityiskohtainen ja tarkkarajainen. Säännös ei laajenna asevelvollista koskevien tietojen saamista sinänsä, vaan tehostaa tiedon saantia koskevaa menettelyä. Peruste on hyväksyttävä ja esitys on välttämätön tarkoituksen saavuttamiseksi. Ehdotus ei heikennä asevelvollisen tietosuojaa. Terveydenhuollon toimi-

joiden välistä tietojen vaihtoa koskee lisäksi terveydenhuollon lainsäädäntö.

Ehdotettu laki tarkoittaa myös voimassa olevan, asevelvollisten oikeuksien ja velvollisuuksien nykyisen sääntelyn täsmentämistä. Myös oikaisuvaatimusmenettelyä ja muutoksenhakua koskevat sääntelyt täsmentyisivät.

Lain ei voida katsoa rajoittavan perustuslain 2 luvussa säädettyjä perusoikeuksia laajemmin kuin sääntelyn perusteena olevien yhteiskunnallisesti tärkeiden tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiesitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Koska asia voi kuitenkin olla tulkinnanvarainen, olisi suotavaa, että säätämisyjärjestyksestä hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**asevelvollisuuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 33, 60 ja 77 §, 96 §:n 1 momentin 13 kohta, 97 §:n 1 momentin 13 kohta, 103, 109—111, 113, 125 ja 126 §, sekä

lisätään 96 §:n 1 momenttiin uusi 14 kohta ja pykälään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 97 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 306/2009, uusi 14 kohta seuraavasti:

33 §

Kertausharjoitusta koskevan määräyksen peruuttaminen

Aluetoimisto voi peruuttaa kertausharjoitukseen osallistumista koskevan määräyksen, jos:

1) asevelvollinen on vammautunut tai sairastunut niin, ettei hän kykene suoriutumaan hänelle suunnitelluista palvelustehtävistä kertausharjoituksessa;

2) on tullut ilmi seikkoja, jotka osoittavat, että asevelvollinen voi vaarantaa omaa tai muiden palvelusturvallisuutta;

3) harjoitukseen määrätty asuu pysyvästi ulkomailla eikä määräyksen antajalla ole ollut tästä tietoa määräystä annettaessa.

60 §

Palveluksen keskeyttäminen

Joukko-osaston komentaja voi keskeyttää asevelvollisen tässä laissa tarkoitetun palveluksen ja kotiuttaa asevelvollisen, jos:

1) asevelvollisen koulutus on keskeytetty 40 §:n 1 kohdan nojalla ja asevelvollinen on kykenemätön myös muuhun palvelukseen pitkäähkön ajan;

2) asevelvollinen on epäiltyä sellaisesta rikoksesta tai käyttäytyy sellaisella tavalla, että on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen voi vakavasti vaarantaa muiden palvelusturvallisuuden;

3) asevelvollisen palveluskelpoisuus puuttuu 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla pitkäähkön ajan.

Lisäksi asevelvollisen palvelus voidaan puolustusministeriön päätöksen mukaisesti keskeyttää, jos se on välttämätöntä vakavan kulkutaudin leviämisen estämiseksi tai muusta pakottavasta syystä.

Jos asevelvollinen on tehnyt hakemuksen siviilipalvelukseen tai täydennyspalvelukseen, hänen palveluksensa keskeytetään ja hänet kotiutetaan.

Kertausharjoituksen johtaja voi keskeyttää kertausharjoituksessa olevan asevelvollisen palveluksen ja kotiuttaa asevelvollisen 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetulla perusteella.

Asevelvollista on kuultava henkilökohtaisesti, jos palvelus keskeytetään 1 momentissa tarkoitetulla perusteella.

77 §

Vapauttamisperusteeseen vetoaminen

Asevelvollisen, joka vetoaa toisen valtion kansalaisuuteen ja 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuun sopimukseen, tulee toimittaa sotilasviranomaiselle tarvittaessa selvitys kansalaisuuksistaan ja asevelvollisuuden suorittamisesta muussa valtiossa.

Asevelvollinen, joka on aloittanut varusmiespalveluksen siitä huolimatta, että hänet olisi voitu vapauttaa palvelusvelvollisuudesta tässä luvussa säädetyllä perusteella, ei voi vedota vapauttamisperusteeseen enää sen jäl-

keen, kun hän on aloittanut varusmiespalveluksen tietoisena vapauttamisperusteesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettun selvityksen tekemisestä ja asian käsittelemisestä.

96 §

Tietojen saanti viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä

Rekisterinpitäjällä on sille 91 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteriä varten välttämättömiä tietoja seuraavasti:

13) Kansaneläkelaitokselta tieto asevelvollisesta, jolle on myönnetty kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke tai vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukainen vammaistuki tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden ja palveluskelpoisuuden arvioimiseksi;

14) Ajoneuvohallintokeskukselta tietoja ajoneuvoliikennerekisteristä ajokortti- ja ajolupa-asioiden käsittelyä varten.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon palvelujen antaja, terveydenhuollon ammattihenkilö ja mielenterveystyötä tekevä taho saa salassapitosäännösten estämättä oma-aloitteisesti antaa asevelvollisen terveydentilaa koskevan tiedon myös terveydenhuollon ammattihenkilölle, jos tämä tarkastaa asevelvollisen terveydentilan kutsuntaa edeltävässä terveystarkastuksessa, kutsunnassa tai palveluksen aikana ja tiedolla on merkitystä asevelvollisen palveluskelpoisuuden tai palveluksen järjestämisen kannalta.

97 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapito-

velvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

13) Ajoneuvohallintokeskukselle tietoja puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluvista laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

14) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1—13 kohdassa tarkoitettulle.

103 §

Matkustamiskustannusten korvaaminen

Asevelvollisella on oikeus saada valtion kustantama matka tai korvaus kustannuksista, jotka aiheutuvat koti- tai asuinpaikan ja palvelus- tai tarkastuspaikan välisestä matkasta, jonka aiheena on:

1) varusmiespalvelukseen, kertausharjoitukseen, ylimääräiseen palvelukseen tai liikkekannallepanon aikaiseen palvelukseen saapuminen tai palveluksesta kotiuttaminen;

2) 59 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu palveluspaikasta poistuminen; tai

3) määräys 26 §:ssä tarkoitettuun tarkastukseen.

Mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, ei sovelleta asevelvolliseen, joka tarkastetaan aluetoimistossa ensimmäistä kertaa, jos hän on ollut luvatta poissa kutsunnasta tai aluetoimiston järjestämästä tarkastuksesta.

Kustannukset Suomessa tehdystä matkasta korvataan myös, kun kyseessä on matka 29 §:ssä tarkoitettuun puolustusvoimien järjestämään valintakokeeseen.

Matkustamiskustannukset korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaisesti.

Matkustamiskustannukset ulkomailta ja ulkomaille korvataan vain, jos asevelvollinen asuu ulkomailla vakinaisesti ja hän aloittaa varusmiespalveluksen. Matkustamiskustannukset korvataan asevelvollisen ulkomailla olevasta asuinpaikasta Suomeen tehdystä matkasta, joka on alkanut aikaisintaan neljä viikkoa ennen palveluksen aloittamispäivää sekä ulkomailla olevaan asuinpaikkaan tehdystä matkasta, joka on tehty neljän viikon kuluessa palveluksen päättymisestä. Neljän

viikon määräajasta voidaan poiketa, jos matkustusajankohtaan on ollut erityisen painavia syitä.

Matkustamiskustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

109 §

Oikaisuvaatimus

Asevelvollinen saa kirjallisesti vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä, huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä, isyysvapaan ajankohtaa sekä tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös oikaisuosoituksineen on annettu asevelvolliselle tiedoksi. Oikaisuvaatimus tehdään asevelvollisen kotipaikan mukaan määräytyvälle aluetoimistolle. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva oikaisuvaatimus toimitetaan kuitenkin aluetoimistolle.

110 §

Valitus oikaisuasiassa ja muussa asevelvollisuutta koskevassa asiassa

Päätökseen, johon saa vaatia 109 §:ssä tarkoitettua oikaisua, ei saa hakea suoraan muutosta valittamalla.

Aluetoimiston oikaisuasiassa antamaan päätökseen sekä muuhun pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan, aluetoimiston, joukko-osaston ja kutsuntalautakunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan.

111 §

Valituksen ja oikaisuvaatimuksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Palvelukseen määräämistä, koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä ja huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä koskeva päätös pannaan täytäntöön oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta.

113 §

Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle osoitetun valituskirjelmän saa toimittaa myös päätöksen antaneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva valituskirjelmä toimitetaan kuitenkin kutsuntalautakunnan asettaneelle aluetoimistolle tai kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

Pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan, aluetoimiston tai joukko-osaston on kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirjelmä on sille tullut, lähetettävä se ja siihen kuuluvat asiakirjat sekä oma lausuntonsa kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

125 §

Poliisin antama virka-apu

Aluetoimiston pyynnöstä poliisi noutaa ilman laillista estettä pois jääneen asevelvollisen kutsuntaan, aluetoimiston määräämään tarkastukseen tai palvelukseen taikka antaa asevelvolliselle määräyksen ilmoittautua aluetoimistossa.

126 §

Tiedoksianto ulkomailla asuvalle ja muu tiedonkulku

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi ulkomailla asuvalle asevelvolliselle hallintolaisissa (434/2003) tarkoitettun menettelyn lisäksi myös lähettämällä päätös

asevelvollisen asuinpaikkaa lähinnä olevalle Suomen suurlähetystölle, lähetystölle tai lähetetyn virkamiehen johtamalle konsulaatille edelleen asevelvolliselle toimitettavaksi.

Asevelvollinen voi toimittaa tässä laissa tarkoitettua asiaa koskevan, sotilasviranomaiselle osoitetun ilmoituksen ja kirjeen 1 momentissa tarkoitetun ulkoasiainhallinnon viranomaisen välityksellä. Ulkoasiainhallin-

non viranomaisen tulee toimittaa asiakirja tai ilmoitus viipymättä maavoimien esikunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17 päivänä helmikuuta 1995 annetun lain (194/1995) 2 ja 4 § seuraavasti:

2 §

Hakemus asepalvelukseen on toimitettava aluetoimistolle, jonka alueella hakijan kotipaikka sijaitsee. Aluetoimisto ratkaisee asepalvelukseen ottamista koskevan asian ja määrää henkilön palvelukseen.

Hakemusmenettelystä ja palvelukseen määrittämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Jos palveluksen aloittamismääräyksen saanut nainen ilmoittaa, ettei hän aloita asepalvelusta, määräys on heti peruutettava. Jos asepalvelusta suorittava nainen 45 päivän kuluessa palveluksen aloittamispäivästä ilmoittaa, ettei hän jatka palvelusta, hänet on heti kotiutettava.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoitus on naisen olles-

sa palveluksessa toimitettava joukko-osaston komentajalle ja muulloin aluetoimistolle.

Joukko-osaston komentaja voi 1 momentissa tarkoitettuna 45 päivän aikana peruuttaa asepalvelukseen annetun määräyksen vammaisuuden, sairauden, ilmeisen sopimattomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen sovelletaan, mitä asevelvollisuuslain 109 §:ssä säädetään oikaisusta ja mitä mainitun lain 110 §:ssä säädetään valituksesta oikaisuasiassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Puolustusministeri *Jyri Häkämies*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2007 annetun asevelvollisuuslain (1438/2007) 33, 60 ja 77 §, 96 §:n 1 momentin 13 kohta, 97 §:n 1 momentin 13 kohta, 103, 109–111, 113, 125 ja 126 §, sekä

lisätään 96 §:n 1 momenttiin uusi 14 kohta ja pykälään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 97 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 306/2009, uusi 14 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Kertausharjoitusta koskevan määräyksen peruuttaminen

Kertausharjoitusta koskevan määräyksen peruuttaminen

Aluetoimisto voi peruuttaa kertausharjoitukseen osallistumista koskevan määräyksen, jos asevelvollinen on *ennen palveluksen alkamista* vammautunut tai sairastunut niin, ettei hän kykene suoriutumaan hänelle suunnitelluista palvelustehtävistä kertausharjoituksessa. Määräys voidaan lisäksi peruuttaa, jos harjoitukseen määrätty asuu pysyvästi ulkomailla eikä määräyksen antajalla ole ollut tästä tietoa määräystä annettaessa.

Aluetoimisto voi peruuttaa kertausharjoitukseen osallistumista koskevan määräyksen, jos:

1) asevelvollinen on vammautunut tai sairastunut niin, ettei hän kykene suoriutumaan hänelle suunnitelluista palvelustehtävistä kertausharjoituksessa;

2) *on tullut ilmi seikkoja, jotka osoittavat, että asevelvollinen voi vaarantaa omaa tai muiden palvelusturvallisuutta;*

3) harjoitukseen määrätty asuu pysyvästi ulkomailla eikä määräyksen antajalla ole ollut tästä tietoa määräystä annettaessa.

60 §

60 §

Palveluksen keskeyttäminen

Palveluksen keskeyttäminen

Joukko-osaston komentaja voi keskeyttää asevelvollisen tässä laissa tarkoitetun palveluksen ja kotiuttaa asevelvollisen, jos:

1) asevelvollisen koulutus on keskeytetty 40 §:n 1 kohdan nojalla ja asevelvollinen on kykenemätön myös muuhun palvelukseen pitkäkhön ajan;

2) asevelvollinen on epäiltyä sellaisesta ri-

Joukko-osaston komentaja voi keskeyttää asevelvollisen tässä laissa tarkoitetun palveluksen ja kotiuttaa asevelvollisen, jos:

1) asevelvollisen koulutus on keskeytetty 40 §:n 1 kohdan nojalla ja asevelvollinen on kykenemätön myös muuhun palvelukseen pitkäkhön ajan;

2) asevelvollinen on epäiltyä sellaisesta

koksesta tai käyttäytyy sellaisella tavalla, että on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen voi vakavasti vaarantaa muiden palvelusturvallisuuden;

3) asevelvollisen palveluskelpoisuus puuttuu 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla pitkähkön ajan.

Lisäksi asevelvollisen palvelus voidaan puolustusministeriön päätöksen mukaisesti keskeyttää, jos se on välttämätöntä vakavan kulkutaudin leviämisen estämiseksi tai muusta pakottavasta syystä.

Jos asevelvollinen on tehnyt hakemuksen siviilipalvelukseen tai täydennyspalvelukseen, hänen palveluksensa keskeytetään ja hänet kotiutetaan.

Asevelvollista on kuultava henkilökohtaisesti, jos palvelus keskeytetään 1 momentissa tarkoitetulla perusteella.

77 §

Kansainvälisen sopimuksen soveltaminen

Asevelvollisen, joka vetoaa toisen valtion kansalaisuuteen ja 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuun sopimukseen, tulee toimittaa sotilasviranomaiselle tarvittaessa selvitys kansalaisuuksistaan ja asevelvollisuuden suorittamisesta muussa valtiossa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetun selvityksen tekemisestä ja asian käsittelemisestä.

rikoksesta tai käyttäytyy sellaisella tavalla, että on perusteltua aihetta epäillä, että asevelvollinen voi vakavasti vaarantaa muiden palvelusturvallisuuden;

3) asevelvollisen palveluskelpoisuus puuttuu 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla pitkähkön ajan.

Lisäksi asevelvollisen palvelus voidaan puolustusministeriön päätöksen mukaisesti keskeyttää, jos se on välttämätöntä vakavan kulkutaudin leviämisen estämiseksi tai muusta pakottavasta syystä.

Jos asevelvollinen on tehnyt hakemuksen siviilipalvelukseen tai täydennyspalvelukseen, hänen palveluksensa keskeytetään ja hänet kotiutetaan.

Kertausharjoituksen johtaja voi keskeyttää kertausharjoituksessa olevan asevelvollisen palveluksen ja kotiuttaa asevelvollisen 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetulla perusteella.

Asevelvollista on kuultava henkilökohtaisesti, jos palvelus keskeytetään 1 momentissa tarkoitetulla perusteella.

77 §

Vapauttamisperusteeseen vetoaminen

Asevelvollisen, joka vetoaa toisen valtion kansalaisuuteen ja 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuun sopimukseen, tulee toimittaa sotilasviranomaiselle tarvittaessa selvitys kansalaisuuksistaan ja asevelvollisuuden suorittamisesta muussa valtiossa.

Asevelvollinen, joka on aloittanut varusmiespalveluksen siitä huolimatta, että hänet olisi voitu vapauttaa palvelusvelvollisuudesta tässä luvussa säädetyllä perusteella, ei voi vedota vapauttamisperusteeseen enää sen jälkeen, kun hän on aloittanut varusmiespalveluksen tietoisena vapauttamisperusteesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetun selvityksen tekemisestä ja asian käsittelemisestä.

96 §

Tietojen saanti viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä

Rekisterinpitäjällä on sille 91 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteriä varten välttämättömiä tietoja seuraavasti:

2) potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta julkiselta ja yksityiseltä terveydenhuollon palvelujen antajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä tietoja asevelvollisen terveydentilasta hänen palveluskelpoisuutensa määrittämistä varten;

3) terveystieteiden tutkimuskeskuksesta, mielenterveystoimistolta, sairaalalta tai muulta mielenterveystyötä tekevältä taholta tietoja mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettujen mielenterveyspalvelujen antamisesta asevelvolliselle, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluskelpoisuuden tai palveluksen järjestämisen kannalta;

13) Kansaneläkelaitokselta tieto asevelvollisesta, jolle on myönnetty kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke tai vammaistukilain (124/1988) mukainen vammaistuki tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden ja palveluskelpoisuuden arvioimiseksi.

96 §

Tietojen saanti viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä

Rekisterinpitäjällä on sille 91 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteriä varten välttämättömiä tietoja seuraavasti:

13) Kansaneläkelaitokselta tieto asevelvollisesta, jolle on myönnetty kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke tai vammaistukilain (124/1988) mukainen vammaistuki tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden ja palveluskelpoisuuden arvioimiseksi;

14) Ajoneuvohallintokeskuksesta tietoja ajoneuvoliikennerekisteristä ajokortti- ja ajo-lupa-asioiden käsittelyä varten.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon palvelujen antaja, terveydenhuollon ammattihenkilö ja mielenterveystyötä tekevä taho saa salassapitosäännösten estämättä oma-aloitteisesti antaa asevelvollisen terveyden-tilaa koskevan tiedon myös terveydenhuollon ammattihenkilölle, jos tämä tarkastaa asevelvollisen terveydentilan kutsuntaa edeltävässä terveystarkastuksessa, kutsunnassa tai palveluksen aikana ja tiedolla on merkitystä asevelvollisen palvelu-

luskelpoisuuden tai palveluksen järjestämisen kannalta.

97 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

13) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1–12 kohdassa tarkoitettulle.

97 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

13) Ajoneuvohallintokeskukselle tietoja puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluvista laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

14) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1–13 kohdassa tarkoitettulle.

103 §

Matkustamiskustannusten korvaaminen

Asevelvollisella on oikeus saada valtion kustantama matka tai korvaus kustannuksista, jotka aiheutuvat koti- tai asuinpaikan ja palvelus- tai tarkastuspaikan välisestä matkasta, jonka aiheena on:

1) varusmiespalvelukseen, kertausharjoitukseen, ylimääräiseen palvelukseen tai liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen saapuminen tai palveluksesta kotiuttaminen;

2) 59 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu palveluspaikasta poistuminen; tai

3) määräys 26 §:ssä tarkoitettuun tarkastukseen.

Mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, ei sovelleta asevelvolliseen, joka tarkastetaan aluetoimistossa ensimmäistä kertaa, jos hän on ollut luvatta poissa kutsunnasta tai aluetoimiston järjestämästä tarkastuksesta.

Kustannukset Suomessa tehdystä matkasta korvataan myös, kun kyseessä on matka 29 §:ssä tarkoitettuun puolustusvoimien järjestämään valintakokeeseen.

103 §

Matkustamiskustannusten korvaaminen

Asevelvollisella on oikeus saada valtion kustantama matka tai korvaus kustannuksista, jotka aiheutuvat koti- tai asuinpaikan ja palvelus- tai tarkastuspaikan välisestä matkasta, jonka aiheena on:

1) varusmiespalvelukseen, kertausharjoitukseen, ylimääräiseen palvelukseen tai liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen saapuminen tai palveluksesta kotiuttaminen;

2) 59 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu palveluspaikasta poistuminen; tai

3) määräys 26 §:ssä tarkoitettuun tarkastukseen.

Mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, ei sovelleta asevelvolliseen, joka tarkastetaan aluetoimistossa ensimmäistä kertaa, jos hän on ollut luvatta poissa kutsunnasta tai aluetoimiston järjestämästä tarkastuksesta.

Kustannukset Suomessa tehdystä matkasta korvataan myös, kun kyseessä on matka 29 §:ssä tarkoitettuun puolustusvoimien järjestämään valintakokeeseen.

Matkustamiskustannukset korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaisesti. Matkustamiskustannukset ulkomailta ja ulkomaille korvataan vain, jos asevelvollinen asuu ulkomailla vakinaisesti. Matkustamiskustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Matkustamiskustannukset korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvien kustannusten mukaisesti.

Matkustamiskustannukset ulkomailta ja ulkomaille korvataan vain, jos asevelvollinen asuu ulkomailla vakinaisesti ja hän aloittaa varusmiespalveluksen. Matkustamiskustannukset korvataan asevelvollisen ulkomailla olevasta asuinpaikasta Suomeen tehdystä matkasta, joka on alkanut aikaisintaan neljä viikkoa ennen palveluksen aloittamispäivää sekä ulkomailla olevaan asuinpaikkaan tehdystä matkasta, joka on tehty neljän viikon kuluessa palveluksen päättymisestä. Neljän viikon määräajasta voidaan poiketa, jos matkustusajankohtaan on ollut erityisen painavia syitä.

Matkustamiskustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä voidaan säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

109 §

Oikaisuvaatimus

Asevelvollinen saa kirjallisesti vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös oikaisuosoituksineen on annettu asevelvolliselle tiedoksi. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva oikaisuvaatimus toimitetaan kuitenkin aluetoimistolle.

109 §

Oikaisuvaatimus

Asevelvollinen saa kirjallisesti vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä, huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä, isyysvapaan ajankohtaa sekä tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun päätös oikaisuosoituksineen on annettu asevelvolliselle tiedoksi. Oikaisuvaatimus tehdään asevelvollisen kotipaikan mukaan määräytyvälle aluetoimistolle. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva oikaisuvaatimus toimitetaan kuitenkin aluetoimistolle.

110 §

Valitus oikaisuasiassa ja muussa asevelvollisuutta koskevassa asiassa

Päätökseen, johon saa hakea 109 §:ssä tarkoitettua oikaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Aluetoimiston oikaisuasiassa antamaan päätökseen sekä muuhun pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan, aluetoimiston ja kutsuntalautakunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan.

111 §

Valituksen ja oikaisuvaatimuksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Palvelukseen määräämistä koskeva päätös pannaan täytäntöön oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta.

113 §

Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle osoitetun valituskirjelmän saa toimittaa myös päätöksen antaneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva valituskirjelmä toimitetaan kuitenkin kutsuntalautakunnan asettaneelle aluetoimistolle tai kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

Pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan tai aluetoimiston on kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirjelmä on sille tullut, lähetettävä se ja siihen kuuluvat asiakirjat sekä oma lausuntonsa kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

110 §

Valitus oikaisuasiassa ja muussa asevelvollisuutta koskevassa asiassa

Päätökseen, johon saa *vaatia* 109 §:ssä tarkoitettua oikaisua, ei saa hakea *suoraan* muutosta valittamalla.

Aluetoimiston oikaisuasiassa antamaan päätökseen sekä muuhun pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan, aluetoimiston, *joukko-osaston* ja kutsuntalautakunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan.

111 §

Valituksen ja oikaisuvaatimuksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Palvelukseen määräämistä, *koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä ja huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä* koskeva päätös pannaan täytäntöön oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta.

113 §

Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle osoitetun valituskirjelmän saa toimittaa myös päätöksen antaneelle viranomaiselle. Kutsuntalautakunnan päätöstä koskeva valituskirjelmä toimitetaan kuitenkin kutsuntalautakunnan asettaneelle aluetoimistolle tai kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

Pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilasläänin esikunnan, aluetoimiston *tai joukko-osaston* on kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirjelmä on sille tullut, lähetettävä se ja siihen kuuluvat asiakirjat sekä oma lausuntonsa kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

125 §

Tarkastukseen ja palvelukseen tuominen

Poliisi noutaa aluetoimiston virkamiehen pyynnöstä ilman laillista estettä pois jääneen asevelvollisen kutsuntaan, aluetoimiston määräämään tarkastukseen tai palvelukseen.

126 §

Tiedoksianto ulkomailla asuvalle ja muu tiedonkulku

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi ulkomailla asuvalle asevelvolliselle hallintolaissa (434/2003) tarkoitetun menettelyn lisäksi myös lähettämällä päätös asevelvollisen asuinpaikkaa lähinnä olevalle Suomen suurlähetystölle, lähetystölle tai lähetetyn *pääkonsulin, konsulin tai varakonsulin virastolle* edelleen asevelvolliselle toimitettavaksi.

Asevelvollinen voi toimittaa tässä laissa tarkoitettua asiaa koskevan, sotilasviranomaiselle osoitetun ilmoituksen ja kirjeen 1 momentissa tarkoitetun ulkoasiainhallinnon viranomaisen välityksellä. Ulkoasiainhallinnon viranomaisen tulee toimittaa asiakirja tai ilmoitus viipymättä *pääesikunnalle*.

125 §

Poliisin antama virka-apu

Aluetoimiston pyynnöstä poliisi noutaa ilman laillista estettä pois jääneen asevelvollisen kutsuntaan, aluetoimiston määräämään tarkastukseen tai palvelukseen taikka antaa asevelvolliselle määräyksen ilmoittautua aluetoimistossa.

126 §

Tiedoksianto ulkomailla asuvalle ja muu tiedonkulku

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi ulkomailla asuvalle asevelvolliselle hallintolaissa (434/2003) tarkoitetun menettelyn lisäksi myös lähettämällä päätös asevelvollisen asuinpaikkaa lähinnä olevalle Suomen suurlähetystölle, lähetystölle tai lähetetyn *virkamiehen johtamalle konsulaatille* edelleen asevelvolliselle toimitettavaksi.

Asevelvollinen voi toimittaa tässä laissa tarkoitettua asiaa koskevan, sotilasviranomaiselle osoitetun ilmoituksen ja kirjeen 1 momentissa tarkoitetun ulkoasiainhallinnon viranomaisen välityksellä. Ulkoasiainhallinnon viranomaisen tulee toimittaa asiakirja tai ilmoitus viipymättä *maavaimien esikunnalle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17 päivänä helmikuuta 1995 annetun lain (194/1995) 2 ja 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Hakemus asepalvelukseen on toimitettava *sen sotilasläänin esikunnalle*, jonka alueella hakijan kotikunta sijaitsee.

Asepalvelukseen ottamista koskevan asian ratkaisee ja palvelukseenastumismääräyksen antaa 1 momentissa tarkoitettu *sotilasläänin esikunta*. Hakemismenettelystä ja palvelukseen määräämisestä säädetään tarkemmin asetuksella tai määrätään asian laadun mukaan pääesikunnan päätöksellä.

Hakemus asepalvelukseen on toimitettava *aluetoimistolle*, jonka alueella hakijan kotipaikka sijaitsee. *Aluetoimisto ratkaisee asepalvelukseen ottamista koskevan asian ja määrää henkilön palvelukseen.*

Hakemismenettelystä ja palvelukseen määräämisestä säädetään tarkemmin *valtioneuvoston* asetuksella.

4 §

4 §

Jos palvelukseenastumismääräyksen saanut nainen ilmoittaa, ettei hän aloita asepalvelusta, tai asepalvelusta suorittava nainen 45 päivän kuluessa palvelukseenastumispäivästä ilmoittaa, ettei hän jatka palvelusta, on hänelle annettu palvelukseenastumismääräys heti peruutettava tai hänet heti kotiutettava.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoitus on naisen ollessa palveluksessa toimitettava joukko-osaston komentajalle ja muulloin sotilasläänin komentajalle.

Joukko-osaston komentaja voi 1 momentissa tarkoitettuna 45 päivän aikana peruuttaa asepalvelukseen annetun määräyksen vamman, sairauden, ilmeisen sopimattomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Jos palveluksen aloittamismääräyksen saanut nainen ilmoittaa, ettei hän aloita asepalvelusta, määräys on heti peruutettava. Jos asepalvelusta suorittava nainen 45 päivän kuluessa palveluksen aloittamispäivästä ilmoittaa, ettei hän jatka palvelusta, hänet on heti kotiutettava.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kirjallisesti. Ilmoitus on naisen ollessa palveluksessa toimitettava joukko-osaston komentajalle ja muulloin *aluetoimistolle*.

Joukko-osaston komentaja voi 1 momentissa tarkoitettuna 45 päivän aikana peruuttaa asepalvelukseen annetun määräyksen vamman, sairauden, ilmeisen sopimattomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen sovelletaan, mitä asevelvollisuuslain 109 §:ssä säädetään oikaisusta ja mitä mainitun lain 110 §:ssä säädetään valituksesta oikaisuasiassa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*
